

Plán využití školní zahrady pro 1. rok činnosti

Vzdělávací aktivity s využitím přírodní zahrady jsou součástí Školního vzdělávacího programu naší MŠ a jsou společné pro všechny třídy.

Plány v třídním vzdělávacím programu (dále jen v TVP) jsou zpracovány formou integrovaného bloku a respektují požadavek individualizace. Vychází z filozofie „čím teď děti žijí, co je zajímavé a co by se potřebovaly ještě dozvědět pro svůj další rozvoj“. Plánování TVP je kombinací situačního plánování, do kterého se prolínají dílčí plány vycházející z každoročně se opakujících situací (zejména zažitých tradic a svátků).

Tím je zajištěna sounáležitost se všemi, kdo do naší mateřské školy patří (děti, zaměstnanci, rodiče, a to obou pracovišť MŠ). Současně tento způsob plánování umožňuje pedagogům dostatečnou volnost v tvorbě TVP - při plánování konkrétních činností a respektování specifických podmínek v jednotlivých třídách.

Projekt **Zahrada Mozaika – zahrada ročních cyklů, přírodních zákonitostí a tradic z nich vycházejících** je postaven zejména na prožitkovém učení, založeném na citovém prožívání a osobních zkušenostech a iniciativě dítěte.

Je sestaven na školní rok, nikoliv na rok kalendářní. Protože se však jedná o cyklus ročních období, je možné začít s realizací projektu v kterémkoliv roční době, není nutné začínat měsícem září.

PODZIM s pohádkou O skřítcích Podzimníčcích

dílčí cíle vzdělávání:	Vnímat estetické hodnoty živé i neživé přírody Vnímat krásu jako jeden z projevů zdraví přírody
ukazatele:	dítě: upozorňuje na změny barev v přírodě všímá si drobných detailů přírodnin a rostlin vybízí k pozorování změn na obloze vyjadřuje nejrůznějšími prostředky své dojmy z přírody vytváří z přírodnin dvou i trojrozměrné estetické výtvary
Využití přírodní zahrady	Na podzim budou na zahradě využívány všechny navrhované prvky. zkoumání vlivu počasí na přírodu (<i>keře, půda, kůra, trvalkové záhony, vyvýšené záhony bylin, záhony jedlých keřů, venkovní učebna, hmatové chodníky, Pařezová chaloupka, Mravenčí paseka, Ptačí strom, Hmyzí hotel, Ježkovník, Broukoviště</i>) „Stůl roční doby“ (hojnost a pestrost aktivní spoluvytváření dětí i rodičů) – sběr přírodnin, plodů podzimu, podzimní mandala z větviček (<i>Venkovní učebna, stromy, keře</i>) zakládání kompostu a pozorování procesu kompostování (<i>Kompost s prosklenou stěnou</i>) seznámení dětí s funkcí „hřbitova odpadků“ = dlouhodobé pozorování rozkladu různých materiálů v půdě (<i>Hřbitov odpadků</i>) <u>téma k povídání:</u> kde zvířata stráví zimní čas (pelíšky v zemi, dutinách stromů, hromadě spadlého listí), (<i>Hmyzí hotel, Ježkovník, Broukoviště, Mravenčí paseka, Pařez</i>)
Akce s rodiči	– strašáci z dýní s využitím přírodnin ze zahrady (<i>Venkovní učebna, stromy, keře</i>) – „Keramická dílna pro děti a rodiče“ bude využívána na zahradě (<i>Venkovní učebna</i>),

na zahradě	jen v případě nepříznivého počasí bude probíhat v budově MŠ.
Přírodní zákonitosti	– dozrávání plodů, výběr semen k jarnímu sázení, sběr přírodnin, barevných listů, změny počasí – stromy, keře – pro ptáky – plní funkci úkrytu a jsou zdrojem potravy
Tradice, zvyky, obyčaje	<i>Pranostika</i>: „Divoké husy na odletu, konec i babímu létu“ <i>Sounáležitost</i> v rodině, ve třídě, v MŠ, v místě kde žijeme (mj. využití „sounáležitosti“ při přiblížení svátků sv. Václava, Dušiček, legendy o sv. Martinovi)
Další náměty k činnostem na zahradě	hry a výtvarné aktivity s přírodninami, výstavy ovoce a zeleniny, ochutnávky barevné podzimní řetězy <u>Ježek</u> - výtvarné aktivity s využitím přírodnin; pohybová hra na ježka, labyrint: ježek hledá cestu do lesa atd. (<i>Ježkovník</i>) výtvarná aktivita: „Domečky pro skřítky“ s využitím klacíků a přírodnin výtvarná aktivita „Svatomartinské lucerničky“ <u>aktivní pohyb, rozvoj obratnosti:</u> hrátky s větrem - papíroví draci, papírové větrníky sportovní hry (<i>branky na fotbal, koš na basketbal</i>, jízda na koloběžkách, zdolávání překážek, orientace v prostoru, psychomotorické hry, spontánní pohybové aktivity, osvojování nových pohybových a senzomotorických dovedností (<i>Spirálová lanová síť, balanční klády, vejce – valouny posezení, přelézání, hmatové chodníky, vrbový tunel, chodníček z plochých kamenů</i>) v prostoru zahrady napodobují děti s vytvořenými Podzimníčky, jejich let ve větru a bezvětrí, jak letí začátečník, jak zkušený letec relaxace, odpočinek (<i>dřevěné lavičky</i>) pitný režim (<i>pítka</i>) ochrana před UV paprsky při hrách na pískovišti (<i>plachta nad pískoviště</i>) <u>opomíjené tradiční dětské hry:</u> Závod s bramborou, Hra na řemeslníky <u>smyslové vnímání, motorika, jemná motorika:</u> – poslouchání zvuků v přírodě – zvuky s využitím dondrofonu, lithofonu, zvukovodu (<i>dendrofon, zvukovod</i>) – kreslení (<i>venkovní tabule</i>) – sběr listů, tvarová diferenciaci, přiřazování listů ke stromům, plodům, který list do skupiny nepatří – hmatem rozlišit, na které straně listu je hrubá žilnatina – frotáž listů, kůry stromu – osová souměrnost – překládáním listů dle osy souměrnosti děti vypořádávají co je napravo, nalevo – vytváření skřítků Podzimníčků z listů a přírodnin

dílčí cíle vzdělávání:	Chovat se odpovědně Upozorňovat na situace, kdy dochází k poškození blízkého životního prostředí
ukazatele:	dítě: projevuje se otevřeně a společensky přijatelnou formou přijímá důsledky svého chování dovede popsat důsledky a rizika lidských činností pro životní prostředí všímá si kladných i negativních změn ve svém okolí
Využití přírodní zahrady	V zimě budou na zahradě používány všechny navrhované prvky, mimo prvků, jejichž využití v zimě není vhodné s ohledem na chladné počasí a zdraví dětí. zkoumání vlivu počasí na přírodu (<i>stromy, keře, půda, hmatové chodníky, pařezová chaloupka, Mravenčí paseka, Ptačí strom</i>) „Stůl roční doby“ – znázorňuje spící přírodu (šišky, mech, pámelník, převahu získává příroda neživá – kameny, suché klacíky, zelenou přírodu zastoupí větve jehličnanů a jmelí) (<i>Venkovní učebna, stromy, keře</i>) adventní věnec s využitím přírodnin ze zahrady zdobení vánočního stromku pro ptáčky na zahradě (<i>Ptačí strom</i>) pozorování stop ve sněhu vyhledávání šišek na stromě (viz zimní pranostika) péče o ptáky v zimě (<i>Krmítko</i>) sněhové vločky zima v přírodě stromy a keře na zahradě (před Vánocemi se např. sbírá Mišpule – po přemrznutí plodů) masopustní rej (chřestidla např. vyrobená z ořechových skořápek, hudební nástroje, hudební stěna v zahradě), (<i>dendrofon, zvukovod</i>)
Akce s rodiči na zahradě	„Cesta pro Ježíška“ (= vánoční svícný) je součástí tradičního „Vánočního rozjímání“ (<i>prostor pro setkávání s rodiči</i>)
Přírodní zákonitosti	– den je krátký, příroda odpočívá – zimní počasí – sníh – zvířata a ptáci v zimě mají omezený zdroj potravy
Tradice, zvyky, obyčeje	<i>Pranostiky:</i> Na tři krále o skok dále. Na Hromnice o hodinu více. Na Nový rok o slepičí krok. Jsou-li dlouho šišky na stromě, zima stálá nebude. Advent, Mikuláš, Štědrý den (legenda o narození Ježíška), Tři králové, Nový rok, Masopust (= Fašaňk aneb Je čas ke změně) tajemné období vánoční: Věštění, vánoční vůně, Betlém, Symboly štěstí pro Nový rok (podkůvky, komíníčky, prasátka a čtyřlístky) koledy <u>téma k povídání:</u> – dárčky dávat a dostávat – smysl Vánoc
Další náměty	hra Na Popelku (třídění přírodnin, hledání lískového keře, lískových oříšků, atd.) <u>aktivní pohyb, rozvoj obratnosti:</u>

k činnostem na zahradě	zdlavání překážek, orientace v prostoru, psychomotorické hry, spontánní pohybové aktivity, osvojování nových pohybových a senzomotorických dovedností (<i>spirálová lanová síť, balanční klády, kamenný chodník, vrbové prvky</i>) sportovní hry – branky na fotbal budou využity na hokej a jiné sportovní aktivity dětí (<i>branky na fotbal, basketbalový koš, hřiště</i>) <u>opomíjené tradiční dětské hry:</u> hry se sněhem: Bratři Mrazi, Střelba sněhovými koulemi na terč <u>smyslové vnímání, motorika, jemná motorika:</u> – poslouchání zvuků v přírodě – zvuky s využitím dondrofonu, zvukovodu (<i>dendrofon, zvukovod</i>) <u>činnosti ve třídě s využitím prvků ze zahrady:</u> vánoční čaj z naší zahrady (např. ze šípků) vánoční vůně – potpourri, purpura, hořící svíčky vánoční svícny, Tříkrálová hvězda ozdoby ze sušeného ovoce
------------------------	--

JARO s pohádkou Jak Křemílek a Vochomůrka zasadili semínko

dílčí cíle vzdělávání:	Přizpůsobit své chování tak, aby jeho důsledky nepoškodily zdraví těch společenství, v nichž žije Vědět, že každá lidská aktivita přináší důsledky a má přímý vztah ke zdraví přírody
ukazatele:	dítě: - hospodárně zachází s materiály - je šetrné k věcem, které používá - odpadky odhazuje do určených nádob - dodržuje pravidla chování v přírodě - chová se šetrně k životnímu prostředí
Využití přírodní zahrady	Na jaře budou na zahradě využívány všechny navrhované prvky. zkoumání vlivu počasí na přírodu (<i>stromy, keře, půda, trvalkové záhony, vyvýšené záhony, záhony jedlých keřů, hmatové chodníky, pařezová chaloupka, Mravenčí paseka, Ptačí strom</i>) klíčení semen, sázení (<i>vyvýšené záhony</i>) ochutnávání plodů ze zahrady i vypěstované zeleniny ze záhonů (<i>stromy, keře, vyvýšené záhony</i>) vnímání rostlin všemi smysly pozorování živé a neživé přírody (<i>Hmyzí domeček, Ježkovník, Broukoviště, Ptačí krmítko a pítka, ptačí budky</i>) pozorování procesu kompostování (<i>Kompost s prosklenou stěnou</i>)
Akce s rodiči na zahradě	– „Stůl roční doby“ (větvičky vrby, pomlázka s barevnými stužkami, větvičky břízy, kroucené vrby, „Cestovní koště“ z březových větviček a přírodnin), (<i>Venkovní učebna, stromy, keře</i>) – „Keramická dílna pro děti a rodiče“ bude využívána na zahradě (<i>Venkovní učebna</i>), jen v případě nepříznivého počasí bude probíhat v budově MŠ.
Přírodní	jarní rovnodennost = první jarní den, který se svou délkou vyrovná noci aprilové počasí

zákonitosti	čas setí a sázení
Tradice, zvyky, obyčaje	– období mezi Masopustem a Velikonocemi = postní doba (6 týdnů od Popeleční středy do Bílé soboty) – slavnost loučení se zimou, vítání jara – vynášení Morany – Velikonoce, symboly velikonoce (beránek, zajíček, kříž, velikonoční oheň a svíce, pomlázka (žila), mašle, vajíčko (kraslice), řehtačka, květiny, jíva (kočičky) – Filipojakubská noc (čarodějnice a vše nečisté shoří na hranici) – „Májka“, májový věneček (oslava symbolického spojení slunce a země značí hojnost a plodnost. Ve starobylé tradici se lidé při májových svátcích strojili za krále, královny a královské družiny, tančili, hodovali okolo májky)
Další náměty k činnostem na zahradě	<u>téma k povídání</u> – jarní probouzení živlů Barevný týden Týden Země Apríl – den bláznů, žertíků a vtípků symbolická „Májka“ – zápich májová mandala <u>aktivní pohyb, rozvoj obratnosti:</u> sportovní hry (<i>branky na fotbal, koš na basketbal, hřiště</i>) zdlavání překážek, orientace v prostoru, psychomotorické hry, spontánní pohybové aktivity, osvojování nových pohybových a senzomotorických dovedností (<i>spirálová lanová síť, balanční kladiny, kamenný chodník, vejce – posezení a přelézání, vrbové prvky</i>) jízda na koloběžkách relaxace, odpočinek (<i>dřevěné lavičky</i>) pitný režim (<i>pítka</i>) ochrana před UV paprsky při hrách na pískovišti (<i>plachta nad pískoviště</i>) <u>opomíjené tradiční dětské hry:</u> Kuličky, Káča <u>smyslové vnímání, motorika, jemná motorika:</u> – poslouchání zvuků v přírodě – zvuky s využitím dendrofonu, zvukovodu (<i>dendrofon, zvukovod</i>) – kreslení (<i>venkovní tabule</i>)

LÉTO

s pohádkou Mateřídouška je na draka

dílčí cíle vzdělávání:	Pociťovat sounáležitost s živou a neživou přírodou
ukazatele:	dítě: - neublížíže živočichům - vědomě nepoškozuje životní prostředí
Využití přírodní zahrady	V létě budou na zahradě využívány všechny navrhované prvky. zkoumání vlivu počasí na přírodu (<i>stromy, keře, půda, trvalkové záhony, vyvýšené záhony, záhony jedlých keřů, hmatové chodníky, pařezová chaloupka, Mravenčí paseka, Ptačí strom</i>) „Stůl roční doby“ symbolizují rostliny a květiny; děti se dozvědí o rostlinách - které jsou jedlé, které jsou voňavé, které léčivé, proč se sbírají (<i>Trvalkové záhony, Vyvýšené</i>

	<i>záhony, záhony jedlých keřů, Venkovní učebna, stromy, keře)</i> <u>náměty s bylinkami, nejen k pohádce (Vyvýšené záhony bylin) :</u> – mateřídouškový čaj (chutný, voňavý, používá se při bolestech v krku, kašli a při nespavosti; snižuje také kazivost chrupu) – voňavé sáčky – bylinkové kornoutky – mateřídouška jako koření působí proti nadýmání pozorování procesu kompostování (<i>Kompost s prosklenou stěnou</i>) „hřbitov odpadků“ po vykopání materiálů zakopaných na podzim budou děti pozorovat rozklad různých druhů materiálů v půdě; následně materiály budou opět zakopány pro další zkoumání v příštím školním roce (<i>Hřbitov odpadků</i>) pozorování živé a neživé přírody (<i>Hmyzí domeček, Ježkovník, Broukoviště, ptačí budka, ptačí krmítko a pítko</i>)
Akce s rodiči na zahradě	– „Keramická dílna pro děti a rodiče“ bude využívána na zahradě (<i>Venkovní učebna</i>), jen v případě nepříznivého počasí bude probíhat v budově MŠ. – rozloučení s předškoláky a školním rokem: „Slavnost Letnice“ (v duchu starých lidových tradic slavnost tance, zpěvu a hostiny v přírodě), (<i>prostor pro setkávání s rodiči</i>)
Přírodní zákonitosti	červen – letní slunovrat (světlo a teplo, rok je ve své půli). Je to den, kdy se severní polokoule Země nejvíce přiklání ke Slunci, jde o nejdelší den a nejkratší noc v roce. symbols léta: bylinky, ovoce, med
Tradice, zvyky, obyčeje	<i>Pranostika:</i> Na svatého Jana otvírá se létu brána Svatojánská noc (23. 6. v předvečer sv. Jana), doba slunovratu je oslavou úrody a plodnosti Země, slavnosti slunovratu jsou výrazem radosti ze života
Další náměty k činnosti na zahradě	„Voňavé malování“ (využití voňavých bylin), (<i>Vyvýšené záhony</i>) „Kameny a obálky – obálkové obrázky“ „Herbář“ – bylinkové obrázky (<i>Vyvýšené záhony</i>) <u>opomíjené tradiční dětské hry:</u> Házení podkovou, Hra na Pikolu, Hra smíchu <u>aktivní pohyb, rozvoj obratnosti:</u> sportovní hry (<i>branky na fotbal, koš na basketbal, hřiště</i>) zdlavání překážek, orientace v prostoru, psychomotorické hry, spontánní pohybové aktivity, osvojování nových pohybových a senzomotorických dovedností (<i>spirálová lanová síť, kamenný chodník, vejce – posezení a přelézání, vrbové prvky</i>) jízda na koloběžkách relaxace, odpočinek (<i>dřevěné lavičky</i>) pitný režim (<i>pítka</i>) ochrana před UV paprsky při hrách na pískovišti (<i>plachta nad pískoviště</i>) <u>smyslové vnímání, motorika, jemná motorika:</u> – poslouchání zvuků v přírodě – zvuky s využitím dendrofonu, zvukovodu (<i>dendrofon, zvukovod</i>) – kreslení (<i>venkovní tabule</i>)

